

Chiar dacă și-a pus această întrebare, chiar dacă și-a dat un răspuns logic, argumentat, maiorul Bulanov nu avea cum să pătrundă adevăratul sens al celor întâmplare, deoarece, ca orice om simplu, nu era inițiat în tainele nomenclaturii, nu cunoștea și nici nu avea cum să cunoască legile misterioase pe baza cărora funcționa mecanismul puterii.

2

Pentru noi toți, pentru țara întregă, pentru poporul ei, ca și pentru lumea din afară, a fost creată o imagine de fațadă: Sovietul Suprem al URSS, sovietele locale, alegerea deputaților oamenilor muncii, votul, decretele Prezidiului Sovietului Suprem...

În realitate, mecanismul puterii era complet diferit și era ascuns de privirile mulțimii. Puterea exista și funcționa după niște legi secrete proprii, la fel cum lumea interlopă își organizează existența după legi deosebite, necunoscute străinilor, cu reguli proprii, cu propria etică și estetică, având propriul sistem de pedepse și recompense, propria scară de valori, propriile noțiuni în ceea ce privește binele și răul și chiar propriul limbaj pentru a comunica între ei, neînțeleș de cei neinițiați.

Cel mai important principiu aflat la baza sistemului de funcții nomenclaturiste consta în faptul că numai Partidul Comunist și conducerea superioară a acestuia aveau dreptul să soluționeze problema cadrelor. Mareșalul Uniunii Sovietice Jukov, înființând în secret Centrul cu Destinație Deosebită și numindu-l pe prim-locțiitorul șefului GRU în funcția de comandant al acestui Centru, a încălcat principiul fundamental al funcționării puterii. Mai simplu spus, a ieșit de sub controlul Partidului Comunist. A atentat la dreptul exclusiv al acestuia de a numi și a destitui conducătorii de orice rang, de a le distribui funcții și de a-i demite din aceste funcții. S-a creat o situație similară cu cea în care un membru al unei bande

de infractori, împotriva voinței căpeteniei și fără să-l anunțe, ia decizii în niște chestiuni de principiu.

În vara anului 1957, în linii mari, situația era ca în banda de infractori. Conducerea Uniunii Sovietice era, într-adevăr, o bandă – cea mai mare și cea mai feroce din istoria universală. Pe o laviță aurită trona căpetenia poreclită Hrușci, iar infractorul principal Jucilo își înjgheba în taină propria ceată.

Apropo, în jargonul hoților din perioada respectivă, cuvântul *juk* era echivalent cu „pușcăriaș” și însemna infractor înrăit, hoț dibaci, ulterior – tâlhar în lege. Cuvântul avea o mulțime de derivate: *jukețalo*^{*}, *jucilo*^{**}, *jucika-vorovaika*^{***}, *jukovatii*^{****}, *juki-kuki*^{*****}, *jucit*^{*****}, *jukovat*^{*****}. În cercurile infractorilor, numele de familie Jukov suna precum Urkin^{*****} sau Jiganov^{*****}. Dar și numele de familie Hrușci are un înțeles apropiat: *hrușci* era numele dat cărăbușilor de mai, extrem de dăunători pentru agricultură și silvicultură.

Sigur, nu termenii din jargonul infractorilor constituie problema, ci faptul că atât Jukov, cât și Hrușci erau ei înșiși niște infractori de cel mai mare calibru. În vara anului 1957 se punea problema: care pe care?

Chiar dacă în uneltirile lui Jukov nu ar fi fost nimic perfid și tenebros, el ar fi trebuit oricum alungat sub o laviță, mai aproape de latrină. Pentru că s-a obrăznicit. Pentru că a încălcat legile sacre ale haitei.

Însă Jukov nu avea altă soluție. El a încălcat în secret legile unei lumi obscure, închise pentru cei neinițiați, o lume numită nomenclatură. El știa că, în toate epocile anterioare,

* „Șmecher” (n.tr.).

** „Escroc” (n.tr.).

*** „Cățea hoată” (n.tr.).

**** „Pișicher” (n.tr.).

***** „Pușcăriași recidiviști” (n.tr.).

***** „A se învârti”, „a umbla cu șiretlicuri” (n.tr.).

***** „A înșela”, „a face escrocherii” (n.tr.).

***** De la *urka* – „pușcăriaș”, „deținut” (n.tr.).

***** De la *jigan* – „huligan cu pretenții de lider” (n.tr.).

astfel de fapte se pedepseau cu moartea. Cu patru ani în urmă, Jukov însuși l-a arestat pe Mareșalul Uniunii Sovietice Beria în fostul cabinet al lui Stalin, pentru că Lavrenti Palci și-a numit câțiva băieți în MVD pe niște funcții-cheie, fără a se consulta cu membrii conducerii superioare a Partidului Comunist.

Pentru această faptă a fost împușcat și Beria, și cei pe care el i-a numit în posturile de conducere. Așa încât lui Jukov, care a apucat-o pe drumul lui Beria, nu-i rămânea decât să meargă până la capăt – să răstoarne căpetenia și să-i ia locul. În caz contrar, cariera lui Jukov se putea întrerupe în orice moment, cu niște consecințe imprevizibile pentru el și pentru anturajul său, dacă cineva ar fi aflat că ministrul Apărării, cu de la sine putere, se ocupă cu distribuirea de funcții subalternilor săi, fără a cere părerea și permisiunea Prezidiului Comitetului Central al Partidului Comunist.

3

În iunie 1957, generalul-locotenent Mamsurov a fost numit prim-loctiitor al șefului GRU și în același timp comandant al Unității Militare 41339, adică al Centrului cu Destinație Deosebită al GRU. Ambele numiri au fost secrete. Nu numai că nimeni din afară nu trebuia să știe cine este șeful GRU și cine-i sunt loctiitorii, dar oamenii simpli și chiar majoritatea covârșitoare a ofițerilor și generalilor Armatei Sovietice nu știau nici de existența GRU. Numirea lui Mamsurov în două funcții simultan s-a realizat prin două procedee diferite. În funcția de prim-loctiitor al șefului GRU a fost numit prin procedeul obișnuit: ministrul Apărării Jukov a făcut o recomandare în cadrul Prezidiului Comitetului Central, iar acesta a luat decizia corespunzătoare.

În schimb, pe funcția de șef al Centrului cu Destinație Deosebită al GRU, generalul-locotenent Mamsurov a fost numit în alt mod. În această funcție l-a numit Jukov, fără să întrebe pe nimeni, fără să se consulte cu nimeni, fără să comunice nimănui sarcinile suplimentare încredințate generalului

și fără să raporteze nimănui despre înființarea unității militare 41339. Despre această unitate militară, despre acest centru trebuiau să știe numai trei persoane: ministrul Apărării Jukov, șeful GRU, generalul-locotenent Ștemenko, și prim-loțiitorul acestuia, generalul-locotenent Mamsurov.

Două mii cinci sute de diversioniști pregătiți în cadrul CDD au fost dispersați în 20 de orașe mari și mici. Ei nu cunoșteau nici structura Centrului, nici forțele și mijloacele sale, nici măcar denumirea Centrului și nici obiectivele care le vor fi formulate.

4

Pe prim-loțiitorul șefului GRU, generalul-locotenent Mamsurov, l-a dat de gol corectitudinea. Corectitudinea în calcularea și plata cotizației de partid.

Mijloacele bănești pe baza cărora era finanțat partidul bolșevicilor, ulterior PCUS, „banii partidului”, „aurul partidului”, unul dintre cele mai mari și mai bine păzite secrete ale secolului XX, constituie o temă pentru o discuție separată. La prima vedere, totul era extrem de transparent și expus în Statut pe înțelesul tuturor. Ultimul capitol al Statutului PCUS, capitolul XII, se numea „Mijloacele bănești ale partidului”. În el se spunea:

Mijloacele bănești ale partidului și ale organizațiilor acestuia se constituie din cotizațiile membrilor, veniturile provenite din întreprinderile partidului și din alte încasări.

Prima și cea mai importantă secțiune a veniturilor o constituiau cotizațiile membrilor. Cei care aveau salarii mici îndesau lunar în pușculița partidului un procent din banii primiți. Cei care aveau salarii ceva mai mari dădeau două procente. Cei care aveau salarii foarte mari contribuiau cu trei procente. Toți membrii Partidului Comunist plăteau la casieria partidului copeicile câștigate prin muncă. Secretarul

de partid aplica în carnetul de membru ștampila care atesta plata cotizației și completa rubrica respectivă cu suma încasată.

A doua secțiune a veniturilor era reprezentată de întreprinderile partidului. Din rândul întreprinderilor Partidului Comunist făcea parte ziarul *Pravda*^{*}, revistele *Kommunist* și *Partiinaia jizn*^{**}, nenumăratele *Adevăruri* raionale, regionale, zonale, republicane, de tineret, sindicale și de alte feluri: *Adevărul komsomolist*, *Adevărul pionieresc*, *Adevărul ucrainean*, *Adevărul kievean*, *Adevărul Orientului*, *Adevărul Magadanului*, *Adevărul Amurului*, *Adevărul din Armavir*, *Adevărul din Ahtîrka* și așa mai departe. Adevăr, adevăr și numai adevăr pretutindeni, nimic altceva decât adevăr. Uneori, la chioșcurile de ziare puteai auzi: *Adevărul* nu mai este, *Rusia Sovietică* s-a vândut, a rămas doar *Munca* de două copeici.

A treia secțiune a veniturilor Partidului Comunist, „alte încasări”, nu era explicată nicicum, reprezenta un procent infim. Cel puțin aceasta era afirmația oficială.

De pildă, putem evalua veniturile Partidului Comunist al Uniunii Sovietice pe baza datelor anunțate oficial la Congresul al XXII-lea al PCUS.

Rubrica venituri a bugetului partidului în anul 1961 era constituită astfel:

- 67,8% pe baza cotizațiilor de partid ale comuniștilor;
- 31,7% pe baza întreprinderilor partidului;
- „alte încasări” reprezentau 0,5%.

Cât însemnau aceste procente în mod real? O sută de milioane de ruble sau un miliard? Sau zece miliarde? Nimeni nu punea asemenea întrebări. Cât anume încasa și cât cheltuia PCUS nu trebuia să știe nimeni. Toată lumea era liniștită că, dacă la cei 67,8% se adaugă 31,7% și încă 0,5%, rezultă fix 100%! Totul se potrivea. Mai mult de atât nu ni se recomanda să știm.

* „Adevărul” (n.tr.).

** „Viața de partid” (n.tr.).

În fruntea PCUS erau niște economiști magicieni. Pe baza unuia, două sau trei procente colectate de la membrii de partid și pe copeicile cu care se vindea *Pravda*, ei au reușit să înalțe la Kremlin un palat în care să-și țină congresele și au reușit să reconstruiască complexul de clădiri de pe Staraia Ploșciad.

Le ajungeau banii pentru satisfacerea necesităților tot mai mari ale imensului, umflatului aparat al Comitetului Central, al comitetelor centrale ale republicilor unionale, ale sutelor de comitete regionale și zonale și ale miilor de comitete raionale, aparat care beneficia de toate avantajele și privilegiile posibile.

Aveau destule mijloace pentru întreținerea unei rețele dese de depozite și sanatorii secrete ale partidului, restaurante și saune secrete, magazine și cinematografe secrete, policlinici și așezăminte secrete pentru distracții.

Aveau bani pentru parcuri auto personale uriașe, pentru întreținere și pază sigură.

În fiecare întreprindere exista un secretar de partid căruia i se asigura un salariu mare, cabinet, apartament, secretară, autoturism și mijloace de comunicare.

În fața sediului fiecărei uzine era amplasată, pe banii partidului, o statuie a lui Lenin.

În fiecare centru raional, în zona cea mai frumoasă a orașului, în piața centrală se construia sediul comitetului raional, cu statuia lui Lenin în față.

În fiecare oraș exista un comitet orășenesc, în fața căruia era o statuie a lui Lenin.

În fiecare centru regional, în zona cea mai frumoasă se afla clădirea luxoasă a comitetului regional. Cu o statuie a lui Lenin în piața centrală.

În fiecare centru zonal, pe locul cel mai frumos din oraș, se afla clădirea luxoasă a comitetului zonal de partid. Cu statuia lui Lenin în piața centrală.

În fiecare centru republican se afla clădirea luxoasă a Comitetului Central Republican. Cu statuia lui Lenin în piața centrală.